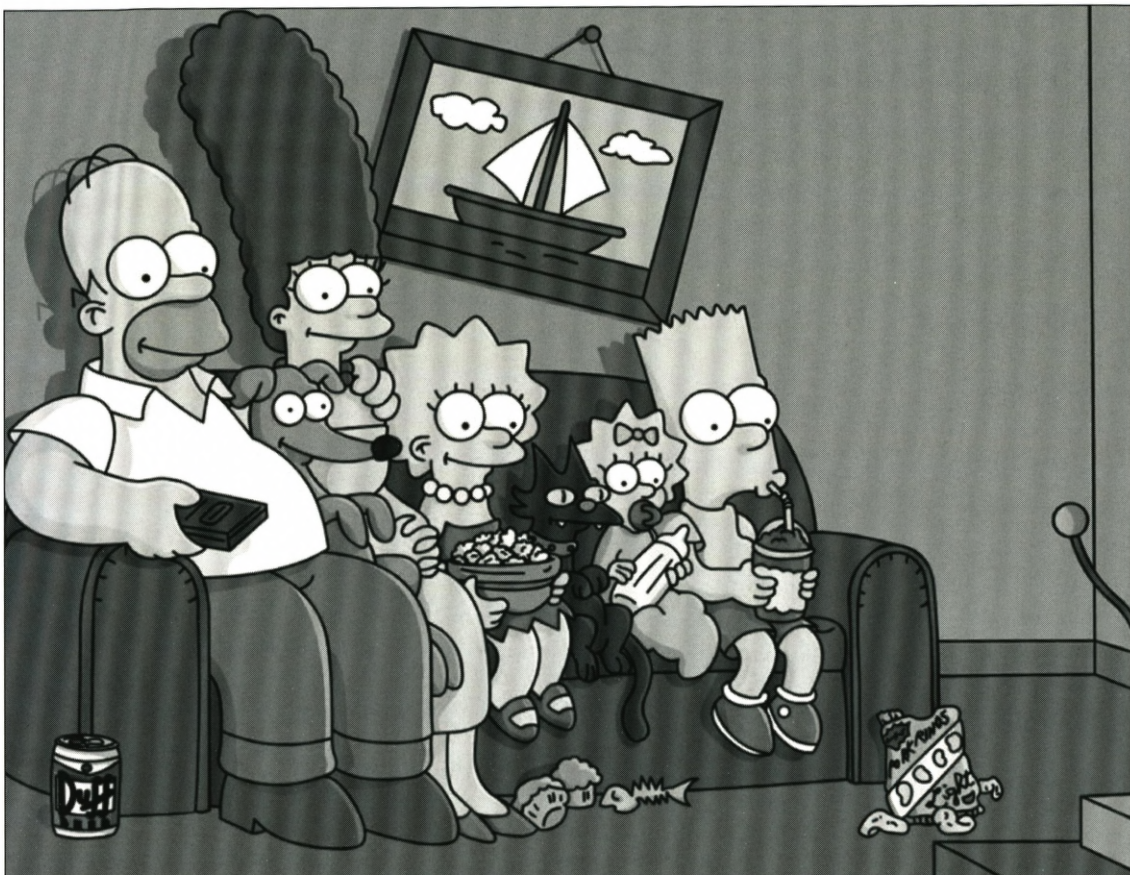

Familien Simpson installeret foran fjernsynet i Matt Groenings succes-serie *The Simpsons*, der har kørt på amerikansk tv siden 1989.

Fra Bedrock til Springfield – og videre

Amerikansk animations-tv i den bedste sendetid

Af Kenneth T. de Lorenzi

Den 5. april 1987 begyndte den magtfulde mediemogul Rupert Murdochs tv-station Fox Broadcasting Corporation at sende egenproduktioner i *prime-time*. Debut-udsendelsen var en sitcom om en dysfunktionel familie, *Married... with Children*, umiddelbart fulgt af satire- og sketch-showet *The Tracey Ullman Show* (1987-90), der rundt om reklameblokkene havde nogle små animerede indslag med en li-

geledes dysfunktionel, og også meget gul, lille familie. I dag er *The Simpsons* (1989-) en af verdens mest berømte tv-familier, og serien har banet vejen for animations-tv rettet mod både hele familien og det mere specifikke voksen-publikum. *The Simpsons* har kort sagt gjort det stuert for voksne at se animation. Og ikke bare dét, man kan endda se det samme som sine børn – uden at kede sig, vel at mærke.

The Simpsons' skaber, Matt Groening, og hans hurtigt voksende hær af medarbejdere¹ forstod fra begyndelsen at balancere mellem det stupide og det sofistikerede og mellem popkultur og kunst. Denne 'demokratiseringsproces' har været med til at gøre serien til en af de mest succesrige sitcoms i amerikansk tv's historie – uanset om vi snakker om animation eller om serier med skuespillere af kød og blod – og det er den længst løbende tv-serie *nogensinde*. I skrivende stund befinder den sig ved afslutningen af sin attende sæson, uden at den ser ud til at være ved at tabe pusten. Men historien om animeret tv i den bedste sendetid hverken begynder eller ender med *The Simpsons*. Det hele startede tilbage i stenalderen, nærmere betegnet 1960.

Tv-animationens stenalder. Da Joseph Barbera og William Hanna skabte serien om 'den moderne stenalderfamilie', *The Flintstones* (1960-66), ramte de med det samme en form, der siden har vist sig at være særdeles langtidsholdbar. *The Flintstones* byggede på (eller var i hvert fald stærkt inspireret af) den populære 1950'ersitcom *The Honeymooners* og havde som den både dåselatter og gæstestjerner. Den mest markante forskel var, at Fred, Wilma, Barney, Betty og alle de andre indbyggere i stenalderbyen Bedrock var tegnefilmfigurer. Seriens gennemgående gimmick var de uhyrligt fjollede stenalderudgaver af moderne teknologiske bekvemmeligheder – lige fra biler til hårde hvidevarer. Mange af dem var erstattet af diverse dyr, eksempelvis blev en babymammut brugt som støvsuger, og et sært svinevæsen sad i køkkenskabet og agerede affaldskværn. Bilerne havde hul i bunden og blev drevet frem ved fodkraft, og familiens hund, Dino, var naturligvis en dinosaur. *The Flintstones* blev en verdensomspændende succes og var,

indtil *The Simpsons* slog den af banen, den ubetinget mest populære animerede serie skabt for tv.

Mange andre serier fulgte direkte i hælene på *The Flintstones*, men skønt ingen af dem blev tilnærmelsesvist så populære, og de fleste konstant blev flyttet rundt (og væk fra *prime-time*) af tv-stationernes programplanlæggere, har flere af dem været utroligt indflydelsesrige og indtaget deres permanente plads i den kollektive amerikanske bevidsthed. Et vigtigt eksempel på dette er det på vore breddegrader lidet kendte *The Rocky and Bullwinkle Show* – egentlig en samlet betegnelse for to shows: *Rocky and His Friends* (1959-64) og *The Bullwinkle Show* (1961-73) – om to venner, flyveegernet Rocky og elgen Bullwinkle. Showet, der var både plat og idiotisk, men også fyldt med irrationel humor, masser af ordspil og fikse referencer til virkelige begivenheder og personer, foregreb effektivt tonen i *The Simpsons* med årtier. Desuden var *The Rocky and Bullwinkle Show* spækket med metaindslag, og det gjorde hyppigt brug af Verfremdungseffekter. I en episode river Bullwinkle eksempelvis manuskriptet i stykker, fordi han selv vil bestemme, hvad der skal ske. Straks efter bliver han nødt til at prøve at stykke det sammen igen for at finde ud af, hvor de er på vej hen, hvorpå alle replikkerne bliver blandet sammen – Rocky får endda en af fortællerens replikker.

Som *The Flintstones* appellerede *The Rocky and Bullwinkle Show* til både børn og voksne, hvilket for et animeret show naturligvis er nøglen til *prime-time*. Alligevel hittede tosserierne med egypten og elgen ikke rigtigt, selv om de har vist sig at have overraskende lang holdbarhed. De to serier genudsendes stadig og har desuden begge været ofre for Hollywoods store nostalgiske genbrugsmaskine i form af delvist

The Flintstones (1960-66).

animerede spillefilm med hovedvægten på skuespillere af kød og blod.²

The Rocky and Bullwinkle Shows pionerstatus afspejler sig i Matt Groenings spidsfindige *hommage* til showet: Homer J. Simpsons mellemnavn, Jay, er navnet på hovedmanden bag Rocky og Bullwinkle, Jay Ward. Mange af Jay Wards egne karakterer havde også mellemnavnet 'J', inklusive Rocky og Bullwinkle, hvis fulde navne er Rocket J. Squirrel og Bullwinkle J. Moose. I parentes bemærket hedder hovedpersonen i Groenings anden serie, *Futurama* (1999-2003), Philip J. Fry. Men naturligvis begrænser slægtskabet sig ikke til små hengivne indforståetheder, for Jay Ward har tydeligvis været en stor inspirationskilde for Groening.

Tv's stigende markedsandel og afviklingen af de traditionelle biografprogrammer, hvor en række korte indslag ledte op til hovedfilmen, havde naturligvis stor indflydelse på hele tegnefilmbranchen i slutningen af 1950'erne. Warner Bros. flyttede således deres populære *Looney Tunes*-hold, anført af veteranerne Friz Freleng og Chuck Jones, over til tv og *The Bugs Bunny Show* (1960-68). I dag er Bugs Bunny stadig den

absolut mest populære tegneseriefigur i USA, foran selveste Homer Simpson, men Bugs og vennerne Daffy Duck, Elmer Fudd, Porky Pig, Yosemite Sam, Road Runner et al. (stort set alle i den legendariske Mel Blancs (1908-89) stemmeføring), har også været på banen i mere end et halvt århundrede og har således været en både vigtig og konstant del af rigtigt mange amerikanernes liv.

Som Freleng og Jones havde også Hanna-Barbera en lang og produktiv historie bag sig; de havde lavet korte tegnefilm for MGM siden 1930'erne – mest kendte er nok de udødelige Tom & Jerry-film. Efter succesen med *The Flintstones* skabte de to andre animerede *prime-time* familieserier – *Top Cat* (1961-62) om et slæng frække baggårdskatte, og den futuristiske *The Jetsons* (1962-63 & 1985-88) – samt action/adventure/agentserien *Johnny Quest* (1964-65), der havde rødder i både tegneserie-magasiner og gamle radioføljetoner.

Blandt den kaskade af andre animerede *prime-time*-shows, der fulgte direkte i kølvandet på *The Flintstones*, finder vi blandt andre *The Alvin Show* (1961-62), der var baseret på den i 1950'erne så populære musikgruppe Alvin & the Chipmunks; *Calvin and the Colonel* (1961-62) om en smart ræv og en dum bjørn, løseligt baseret på det berømte og elskede radioshow *Amos 'n Andy*, og endvidere antologi-showet *Mattley's Funday Funnies* (...with Beany and Cecil, 1959-62) med blandt andre Casper the Friendly Ghost på rollelisten og desuden kraftigt influeret af hovedsponsoren Mattel Inc. (legetøjsgiganten, som bl.a. står bag Barbie-dukken). Det er vigtigt at understrege, at mange af disse shows ikke blev skabt til *prime-time*, men snarere flyttet til den bedste sendetid efter diverse småjusteringer.

Som nævnt blev ingen af tiltagene særlig

King of the Hill (1997-).

populære hos det voksne publikum, men serierne er alligevel med tiden blevet en integreret del af mange amerikaneres barn-dom. Da *The Flintstones* efter støt faldende popularitet blev sløjft i 1966, var alle tv-stationer imidlertid blevet kloge af skade. Animerede tv-serier egnede sig simpelthen ikke til tv i den bedste sendetid, og i det næste kvarte århundrede blev de derfor henvist til weekend-morgener og andre børnevenlige tidspunkter. Hanna-Barbera vedblev med at lave nye serier, men de var desværre også hovedansvarlige for, at man begyndte at slække på animationskvaliteten for at kunne lave børne-tv på samle-bånd (en proces, som kaldes *limited animation*). Endvidere blev humoren stadig mere

plat. Indlysende nok ud fra den antagelse, at børn vil sluge hvad som helst. Men børn har det jo heldigvis med at blive voksne.

Prime-time comeback. Matt Groening³ (f. 1954) blev oprindeligt af produceren James L. Brooks (som desuden er kendt som forfatter og spillefilminstruktør) bedt om at lave en fast samling såkaldte 'bumpers' baseret på sin ugentlige tegnede dagblads-stribe *Life in Hell* (1978-). Disse 'bumpers' skulle vises før og efter reklameindslag i Fox' nye underholdningsudsendelse, *The Tracey Ullman Show*. Groening besluttede dog i stedet at finde på noget helt nyt, og resultatet var altså det, der to år senere skulle blive til *spin-off*-serien *The Simpsons*,

hvis første selvstændige afsnit blev vist som julespecial den 17. december 1989. I løbet af ganske kort tid var serien solgt over det meste af verden – en succes, som ifølge Groening selv kom bag på alle involverede.⁴

Det varede alligevel et godt stykke tid, før flere serier fulgte, måske fordi formlen for *The Simpsons'* succes umiddelbart kan synes svær at gøre efter, men også fordi det historisk havde vist sig at være mere eller mindre umuligt at lancere animationsprogrammer i *prime-time*. Sporadiske forsøg på at lave lidt mindre børnevenlige (for ikke at sige aldeles børneuegnede) serier som kabelstationen Nickelodeons *The Ren and Stimpy Show* (1991-96) og MTV's *Beavis and Butthead* (1993-97) bidrog dog til at bane vejen for mange andre serier på både kabel- og netværks-tv, ikke mindst Comedy Centrals *South Park* (1997-) og Fox' *King of the Hill* (1997-).

Sidstnævnte er en intelligent og satirisk variation over den animerede familie-sitcom, og den er skabt af Mike Judge, der var manden bag den anderledes infantile *Beavis and Butthead*. *King of the Hill*, der handler om det texanske forstadsægtepar Hank og Peggy Hill og deres teenagesøn Bobby, fremstår umiddelbart lidt mere realistisk end *The Simpsons*, såvel i indhold som i tegnestil, men den indeholder også masser af de mere virkelighedsfjerne særkender, man generelt forbinder med tegnefilm. Tonen er satirisk, men også meget menneskelig, og serien udfordrer konstant den virkelige verdens stereotyper. Eksempelvis bliver Hill-familiens naboer, Kahn og Minh Souphanousinphone, der oprindeligt stammer fra Laos, ofte fremstillet som materialistiske, snobbende racister, der ser alle hvide som småtbegavede *red-necks*, mens Hank og Peggy er anderledes rummelige og i sidste ende holder af deres

naboer. Ja, Hank Hill er faktisk blevet fremhævet som en af de mest moralske og dydige fiktive karakterer på amerikansk tv!⁵

King of the Hill er desuden væsentligt mere politisk end de fleste af sine konkurrenter og tager ofte kontroversielle emner op. Endvidere har en masse kendte stjerner, traditionen tro, lagt stemmer til karaktererne; det gælder således bl.a. Brad Pitt, Willie Nelson, Johnny Depp, Lucy Liu og Snoop Dogg. Judges partner, Greg Daniels, skrev i øvrigt tidligere for *The Simpsons* – den eneste tegnede sitcom, der har været vist kontinuerligt i længere tid end *King of the Hill*. Herhjemme blev *King of the Hill* kun kørt til og med tredje sæson, og dét uden den store opmærksomhed, men i USA både var og er den stadig uhyre populær.

Kontrovers med satiriske spredehagl.

Kodeordet for Trey Parker og Matt Stones *South Park* er kontrovers – ofte tilsyneladende alene for kontroversens skyld. Ingen køer er hellige i tokløverets ætsende satire over det amerikanske samfund set i lilleby-perspektiv – alle religioner, etniciteter samt seksuelle og politiske observanser står for skud. Sædvanligvis er det dog dumheden, der gøres mest grin med – og tolerance og sund fornuft, der vinder i sidste ende. Den primitive, collageagtige tegnestil minder meget om den, man kender fra *Cirkeline* eller Terry Gilliams animerede indslag i *Monty Python's Flying Circus*, dog lavet på computer (bortset fra i de allerførste afsnit). Hvor det tager et sted mellem seks og otte måneder at færdiggøre hvert enkelt afsnit af *The Simpsons*, kan et afsnit af *South Park* produceres på bare seks dage. Denne effektive produktionsstil gør det muligt for Parker og Stone at være helt på forkant med aktuelle begivenheder, hvil-

South Park (1997-).

ket naturligvis giver mulighed for rigtigt mange liflige kontroverser.

Seriens hovedpersoner er fire drenge, som går i fjerde klasse i titlens lille sneklædte Colorado-by: vennerne Kyle og Stan (modelleret over Parker og Stone selv), den fede, snu og komplet asociale Eric Cartman og den stakkels fattige Kenny med konstant sammensnøret parkahætte, hvis lod det var, helt op til femte sæson, at dø en grusom død i næsten hvert eneste afsnit. I slutningen af femte sæson dør Kenny så for alvor i et fuldstændig atypisk og meget rørende melodramatisk afsnit, hvor Kyle og Stan i stedet for at råbe deres vanlige mantra ("Oh my God, they killed Kenny!" "You bastards!") er fuldstændig utrøstelige over deres vens bortgang. I sjette sæson overtog en 'birolle', den stærkt nervøse og godmodige Butters, Kennys plads, men det fungerede ikke rigtigt, hver-

ken for drengene eller for publikum, så i syvende sæson vendte Kenny tilbage via en lang forvrøvlet forklaring. Siden da sker det ikke så ofte, at Kenny dør, og Butters er blevet en fast del af kliken – oftest ham, de andre manipulerer med. Det er også værd at nævne den eneste afroamerikaner i drengenes klasse. Nok spiller han ikke nogen stor rolle, men hans navn – Token Black – er et godt eksempel på, hvordan seriens intelligente selvbevidsthed altid har satirisk bid, uden at være bange for at fremstå plat.

Stort set alle stemmer – inklusive de mange berømteders, der konstant gøres grin med – leveres af en fast lille skare anført af Parker og Stone. Visse af kändis-stemmerne lyder overhovedet ikke som deres virkelige ophav (hvilket der også gøres opmærksom på i seriens indledende 'disclaimer'), mens andre er uhyggeligt

tæt på. F.eks. i episoden 'The Jeffersons' (2004), hvor selveste Michael Jackson flytter til byen inkognito med sin lille maskebærende søn Blanket. Fra de spontane sange, som den barnlige og uansvarlige Mr. Jefferson konstant bryder ud i, til floskler som "Nooo, they're just being ignorant!" ligger stemmen så tæt op ad originalen, at man er lige ved at blive overbevist om, at det er Jacksons egen. Men karikaturen af the King of Pop er så ætsende, at det umuligt kan have været tilfældet: han jonglerer blandt andet med sin søn ud ad vinduet, sover sammen med *South Park*-drene (en af dem får et mareridt, hvor Mr. Jefferson og Cartman ligger og kysser) og taber sin næse sammen med det meste af resten af sit ansigt. Desuden kommer han i sin uansvarlige kåthed til at slå Kenny ihjel. Som kuriosum kan nævnes, at i *Simpsons*-episoden 'Stark Raving Dad' (1991), hvor Homer bliver indlagt på en psykiatrisk anstalt og møder en overvægtig hvid mand, der er overbevist om, at han er Michael Jackson, blev stemmen virkelig leveret af Jackson selv (undtagen i fødselsdagssangen til Lisa, selv om det faktisk også lyder som ham), dog under pseudonym.

Den eneste 'ægte' berømt, der i mange år optrådte fast i *South Park*, var soul-ikonet Isaac Hayes, der i rollen som Chef, skolens kok og drengenes beskytter og mentor, var lillebyens nok mest seksuelt aktive indbygger – hvorved det lykkedes ham at udstille sin egen ikonografiske status som erotisk *crooner* med en betragtelig portion selvironi. Hayes forlod serien for nylig, sandsynligvis fordi han blev truet med at blive smidt ud af Scientology efter udsendelsen af et særlig ondt afsnit, der satiriserede over bevægelsen. Kort forinden havde Hayes ellers udtalt, at han ikke havde noget problem med afsnittet, og at Stone og Parker trods alt aldrig lod nogen gå fri i

deres satire. Men umiddelbart før afsnittet skulle genudsendes, trak han sig ikke desto mindre fra serien.

South Park har nok lidt mindre tilfælles med den tradition, den er en del af, end med førnævnte *Monty Python*. Den passer ikke rigtigt ind i familie-sitcom-skabelonen, men indeholder ikke desto mindre til overflod de populærkulturelle, intertekstuelle referencer, som er en del af genrekonventionen. Ofte sofistikeret og obskurt serveret – som f.eks. i seriens allerførste afsnit, 'Cartman Gets an Anal Probe' (1997), hvor der refereres til Warner Bros.' gamle tegnede musikkortfilm *I Love to Singa* (1936), som i sig selv var en parodi på *black face*-skuespilleren Al Jolson og dennes rolle i den Busby Berkeley-koreograferede *The Singing Kid* (William Keighley, 1936) såvel som i den første talefilm, *The Jazz Singer* (Alan Crosland, 1927).

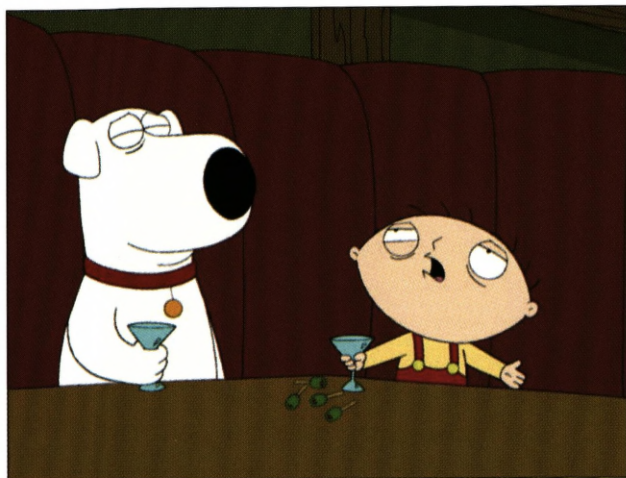
South Park har gjort den førhen forholdsvis obskure kabelstation Comedy Central til en anelig medspiller på det amerikanske mediemarked – i dag er stationen også kendt for det succesrige og lettere venstresnoede comedy-talkshow *The Daily Show with Jon Stewart*. Foreløbig er der hverken tegn på, at Isaac Hayes' forsvinden vil få *South Parks* popularitet til at dale, eller at Parker og Stone vil begynde at skyde mere forsigtigt med deres grovkornede satiriske spredehagl. At de to har så stor kunstnerisk frihed, hænger naturligvis sammen med, at serien er produceret for kabel-tv. At den så også genudsendes på almindeligt netværks-tv, må tilskrives dens enestående, om end ret segmentbegrænsede popularitet. En popularitet og et satirisk bid, der inspirerede bl.a. den dengang kun 25-årige animator Seth MacFarlane til i 1999 at lancere sin egen satiriske animations-sitcom.

En ét-årig superskurk og en Martini-drikende hund. Historien om Seth MacFarlanes *Family Guy* (1999-2002, 2005-) er tumultarisk, men samtidig en tydelig indikator af, hvor populære intelligente animations-tv-serier efterhånden er blevet – ikke mindst i kraft af dvd-markedet. I de første år af *Family Guys* levetid blev den flyttet rundt på må og få af Fox, der endda prøvede at sløjfe den efter anden sæson. Dét resulterede i en mindre seerstorm, og *Family Guy* fik lov at køre en sæson til, hvor den konstant blev programlagt over for konkurrenternes flagskibe med småsløje ratings til følge. Men i løbet af de følgende to år blev genudsendelserne af serien de højest ratede på Cartoon Networks sene programflade for voksne (kaldet 'Adult Swim'), og da dvd-markedet nogenlunde samtidig begyndte at satse stærkt på udgivelsen af tv-serier, solgte *Family Guy* flere box-sæt end både *Friends* og *Sex and the City* (over to millioner på et år)⁶. Mere skulle der trods alt ikke til for at få Fox til at invitere MacFarlane tilbage i varmen. Måske som en slags plaster på såret bad de ham samtidig om at lave endnu en anime-ret prime-time-serie, hvilket blev til den endnu ikke helt så succesrige, men mindst lige så skarpe *American Dad!* (2005-).

Family Guy handler om middelklasse-kernefamilien Griffin, der, genren tro, er mere eller mindre dysfunktionel. Familien består af den ret fjollede, brovtende og temmelig tykke far, Peter; den snusfornuftige hjemmegående husmor Lois, samt teenagebørnene Meg, der er evigt upopulær i skolen, og Chris, der simpelthen er snotdum. Serien adskiller sig mest fra sit åbenlyse forbillede – *The Simpsons*, naturligtvis – ved sin tone (en stigende grad af skarp satire à la *South Park*) og, ikke mindst, i kraft af de to resterende familie-medlemmer: den antropomorfe, intellek-

tuelle hund Brian, der læser avis, drikker betydelige mængder Martinier, taler med beundringsværdig dannelse og desuden (som den eneste i familien) altid forstår hvad den ét-årige baby, Stewie, siger. Stewie, der både går med ble og føler sig sært draget af *Teletubbies*, har et hoved, der er formet som en amerikansk fodbold, og han taler med en elegant og spydig britisk overklasseaccent, men for alle andre end Brian (og seerne) lyder det i det store og hele blot som babypludren. Det meste af tiden pønser Stewie skiftevis på at slå mor Lois ihjel – fordi han ikke kan tilgive hende, at hun holdt ham indespærret i moderskødet – og på, i bedste James Bond-skurkestil, at tiltuske sig verdensherredømmet eller tilsvarende lyssky affærer. Trods deres noget usædvanlige egenskaber fungerer Brian og Stewie ind imellem som forholdsvis normale henholdsvis hund og baby. Ikke mindst er den intelligensmæssigt langt overlegne Brian stadig far Peters bedste ven, ganske som det sig hør og bør for en hund.

Men *Family Guy* minder på andre måder om *The Simpsons* – der da også har drillet den med det, bl.a. i episoden 'The Italian Bob' (2005), hvor Homer på et tidspunkt bladrer i et forbryderalbum, der efterlyser Peter Griffin for 'plagiarismo' og faderen fra *American Dad!*, Stan Smith, for 'plagiarismo di plagiarismo'. Det er især *Family Guys* konstante populærkulturelle referencer, der bringer minder om *The Simpsons*, men serien adskiller sig væsentligt fra denne ved sin absurde humor, der især markeres ved hjælp af ofte fuldstændig meningsløse flashbacks eller sekvenser, hvor det, der tales om, står i påfaldende kontrast til det, der rent faktisk foregår. I episoden 'Let's Go to the Hop' (2000) sludrer Lois og Peter således på sengekanten, i helt klassisk sitcom-stil, om deres

Baby Stewie og hunden Brian i *Family Guy* (1999-2002, 2005-).

bekymring for børnene og fristelsen fra hårde stoffer – alt imens de iklæder sig det helt store s/m-udstyr. Totalt inkonsekvente actionsekvenser, hvor handlingen afbrydes i op til flere minutter, uden at nogen kommenterer det, forekommer også. Ydermere er serien markant ved sin mangfoldighed af musikalske indslag, der i antal langt overgår alle de andre serier, inklusive *The Simpsons*. *Family Guy* ligger nu fast på Fox' attraktive søndagssendeflade sammen med *King of the Hill* og *The Simpsons* – og, uden på nogen måde at virke truet, præcis samtidig med ABC's *Desperate Housewives*, hvilket den selvfølgelig også, med vanligt bid, har kommenteret.

Fordomsfrit frisind fra det ekstreme højre. MacFarlanes anden serie, *American Dad!*, er på overfladen en næsten tro kopi af *Family Guy*. Her udgøres de usædvanlige karakterer blot i stedet af den talende guldansk Klaus, der af CIA har fået udskiftet sine hjernebølger med en østtysk skihoppers, samt det lettere fortrukne, stereotypet homo-affekterede, sarkastiske og ensomme rumvæsen Roger, der engang reddede

Stan, og som på grund af sit arketypiske rumvæsen-udseende naturligvis aldrig må forlade huset.

De to teenagebørn er væsentligt mere intelligente end dem i søsterserien. Haley er en politisk bevidst 18-årig, der hælder væsentligt mere til venstre, end hendes far bryder sig om, og Steve er en nørdet 14-årig, der spiller *Dungeons & Dragons*, elsker *Star Trek* og er social analfabet. Deres mor, Francine, er et skår af en tidligere groupie, en sød og forstående forstadsmor, der for det meste finder sig i sin mands himmelråbende urimeligheder. Stan Smith er nemlig en bindegale, ultrahøjreorienteret våbenekspert for CIA. Han ser sammen-sværgelser og terrorister overalt og stoler følgelig ikke på *nogen som helst* – end ikke sit eget kød og blod. I Stans øjne er alle, der ikke deler hans paranoia – lige fra homoseksuelle og andre minoriteter til kvinder og demokrater – potentielle fjender af *the American Way*. Han er endda gået så langt som til at torturere sig selv, efter at det lykkedes Lois at så tvivl om *hans* loyalitet over for fædrelandet.

Det ikke mindst bemærkelsesværdige ved alle disse Fox-serier er, at deres liberalt rummelige livssyn og mere eller mindre ætsende satire trives så godt på en tv-station, der er kendt for sin unuanceret højreorienterede, ja nærmest ukritisk nationalistiske nyhedsdækning (ikke mindst efter 9/11). At serierne indbringer spandevise af kolde kontanter, er næppe uden betydning, men måske hænger det i sidste ende mest sammen med, at forfatterne faktisk deler sol og vind forholdsvis lige. Trods en generel hældning mod venstre er der reelt ingen, der er fredet – republikanere såvel som demokrater står for skud, og det samme gør enhver eventuel løsgænger. Fox selv tager imod så mange bredsider, ikke mindst fra *The Simpsons*, der konstant gør

grin med dem, at det nærmest virker mirakuløst, at de bliver ved med at finde sig i det uden at gribe ind.

Simpsons, meet The Simpsons... *The Simpsons* er da også Fox' altoverskyggende flag-skib, der nu som nævnt kører på attende sæson. Samtidig er *The Simpsons* den suverænt mest sete af samtlige *prime-time*-animationsserier, sandsynligvis fordi den fungerer lige godt på mange forskellige planer: hvad enten seeren er to eller firs år gammel, er der noget at hente. Desuden bevirker de mange lag, at man kan se de enkelte afsnit et utal af gange og opdage noget nyt hver gang. Det kan måske nok lyde som en ukritisk, lidt floskelagtig *hommage* fra en blåøjet fan (hvilket det selvfølgelig også er), men det, der fungerer helt exceptionelt godt i netop *The Simpsons*, er den stort set sømløse måde, hvorpå de mange kulturelle referencer inkorporeres, som regel uden at forstyrre det fremadskridende *flow*. Bare et sekunds uopmærksomhed kan betyde, at man går glip af en *pointe*, en *sight gag* eller en reference til dette eller hint, relevant såvel som irrelevant – men det går sjældent ud over forståelsen.

Et andet adelsmærke, som hænger tæt sammen med seriens mange referencer, er dens næsten skizofrene holdning til intellektualisme – en splittelse, som går igen i store dele af den amerikanske befolkning. De senere års opgør med det såkaldte 'ekspertvælde' herhjemme er en vanligt forsinket afspejling af denne strømning fra landet, der måske mere end noget andet inspirerer og influerer dansk kultur: vi er alle sammen lige, ingen er klogere end andre, men vi går alligevel til eksperter, når vi bliver syge, eller når bilen bryder sammen. Lige præcis denne 'skizofreni' er typisk for den altid toptunede tone i *The Simpsons*. Det, der refereres til, kan være

American Dad! (2005-).

forholdsvis obskurt for det store flertal (hvor mange husker f.eks. – eller har hørt om – forfatteren og filosofen Ayn Rand??) eller umiddelbart genkendeligt for næsten enhver, som f.eks. i den variation af den notorisk varierende indledningssekvens, hvor familien Flintstone forvirrende nok okkuperer Simpson-familiens tv-sofa, da de kommer styrrende ind for, som vanligt, at sætte sig i tide for afsnittets begyndelse.⁸ *The Simpsons* (og 'plagiatet' *Family Guy*) handler meget af tiden decideret om det fordummende og skadelige ved at se fjernsyn, men seriens kulturelle referencer er så altomfattende og sofistikerede, at den konstant undergraver sin egen selvkritik.

Den umanerligt uintelligente, doughnut-elskende og evigt øldrikkende familiefar Homer er hovedeksponten for seriens anti-intellektualisme, der dog langtfra

altid udstilles som afskyværdig. Hans 8-årige datter, mønstereleven Lisa, der er (urealistisk) mange år forud for sin alder, er en forholdsvis enlig repræsentant for de intellektuelle, men hun fremstilles tit som ulideligt selvretfærdig, kedelig og politisk millimeterkorrekt. Desuden har hun ingen venner i skolen, mens hendes 10-årige storebror, Bart, er tæt på at være den sejeste dreng i skolen såvel som i nabolaget generelt. Bart er, kort sagt, fræk som en slagterhund og uden den mindste respekt for autoriteter. Han er nok sin mors "special, little guy", men han slægter først og fremmest sin far på – selv om han er langt fra lige så dum som ophavet. Moderen, Marge, er hjemmegående med ét-årige Maggie. Marge er den typiske middelklasseforstadsfrue, der ofrer sig for sin familie, som er hendes ét og alt. Til tider får hun dog rystet sig fri af hjemmets åg og tager på eventyr eller markerer sig på anden vis, og hun er langt fra nogen holdningsløs nikkedukke. Maggie hører til den slags normale tegnefilmbabyer, der ikke snakker, men også hun har ind imellem en fremtrædende rolle.⁹ Samtlige familiemedlemmer og flere andre figurer er i øvrigt opkaldt efter Matt Groenings egen familie.

Trods sin eksemplariske dysfunktionalitet fremstilles Simpson-familien i sidste instans i et meget fordelagtigt lys, så ved siden af sin intelligente samfundskritiske satire fremstår serien også som fortaler for sammenholdet i den moderne kernefamilie. Seriens konstante brydning mellem kunst og populærkultur har desuden bidraget til at gøre den så bredt afholdt, at den er gået hen og blevet en lille, men væsentlig del af rigtigt mange, måske især yngre menneskers kulturelle reference-ramme.

The Simpsons gik i spidsen og viste, at animerede tv-serier ikke nødvendigvis

(kun) er for børn. Og tegnet tv *kan* noget, som almindeligt kødeligt tv ikke kan. Ud over det åbenlyse potentiale, der ligger i formatets grænseløse muligheder for eksotiske locations og fantastiske eventyr, har tegnefilm generelt også haft lettere ved at slippe uncensureret af sted med selv de værste uhyrligheder.

Så fra at være én enkelt mands vision har *The Simpsons* efterhånden antaget sit helt eget liv, og seriens multikulturelle tværsnit af USA har med tiden gjort den til et af tv-alderens mest givende og himmelske tidsfordriv. Mange af de serier, der er fulgt i kølvandet på *The Simpsons*, har endnu ikke nået vores breddegrader, men der er ingen tvivl om, at *The Simpsons* – med lidt hjælp fra sine forbilleder og fra sin hidsige og utilpassede lillebror, *South Park* – har skabt en varig plads for den animerede tv-serie i den bedste sendetid.

Noter

1. Når der kun henvises til skaberne, dvs. de oprindelige kreative kræfter bag de enkelte serier, er det selvfølgelig groft uretfærdigt. Siden tredje sæson af *The Simpsons* har Matt Groening stort set kun fungeret som kreativ konsulent på serien, men det er ikke desto mindre ham, der har hovedansvaret for, at serien eksisterer. Andre, som eksempelvis *South Parks* Matt Stone og Trey Parker, er vedvarende involveret i adskillige af de kreative processer – ikke mindst lægger de stemmer til størstedelen af figurerne. Og ganske som Walt Disney, der stadig er et effektivt varemærke, som man straks forbinder med en særlig stil, er Groening, MacFarlane, Hanna-Barbera et al. selv de fremmeste eksponenter for deres respektive værker. Auteurbegrebet fungerer i sagens natur på en lidt anden måde inden for animationsverdenen.
2. *The Flintstones* og *The Flintstones in Viva Rock Vegas* (Brian Levant, 1994/2001) samt *The Adventures of Rocky and Bullwinkle* (Des McAnuff, 2000).
3. Som forbrugervejledning kan oplyses, at Groening rimer på 'raining'.
4. Lloyd, Robert (1999-03-24). Life in the 31st Century. LA Weekly. Retrieved on December

- 30, 2005. (http://en.wikipedia.org/wiki/Matt_Groening)
5. Kilde: http://en.wikipedia.org/wiki/King_of_the_hill. Her nævnes også tv-fædrene i klassiske 1950'ers sitcoms som *Leave it to Beaver* og *Father Knows Best* som åbenlyse forbilleder.
6. Dvd-salget af den ellers sløjfede *Futurama* har fået Comedy Central til at bestille en ny sæson, der efter planen skal vises i løbet af 2008. Serien blev oprindeligt lavet for Fox, så de to førende animations-stationer kan altså både lade sig inspirere af og 'kannibalisere' hinandens kreative output.
7. Men det vil måske snart ændre sig! Der er snak om en filmatisering af hendes bestseller fra 1957, *Atlas Shrugged*, med Angelina Jolie og Brad Pitt i hovedrollerne. Faktisk blev Ayn Rands 'filosofiske' hovedværk, *The Fountainhead*, filmatiseret af King Vidor allerede i 1949, med Gary Cooper i hovedrollen, men den film er i dag hensunket i glemsel.
8. I øvrigt parafraserer indledningssekvensen som sådan den i *The Flintstones*. Der var der blot tale om en drive-in biograf i stedet for et tv-apparat.
9. Som alle andre tegnede serier er *The Simpsons* stærkt afhængig af sit stemme-cast, og det er virkelig i særklasse. Anført af Dan Castellaneta som bl.a. Homer inkluderer det faste team endvidere Julie Kavner (Marge), Yeardley Smith (Lisa), Nancy Cartwright (Bart), Harry Shearer og Hank Azaria. Flere lægger stemme til et utal af figurer. Ydermere er listen af gæstestjerner, der enten optræder som animerede udgaver af sig selv eller som fiktive karakterer, en veritabel blå bog over alverdens filmstjerner, rockmusikere og andre celebriteter.

Litteratur

- Booker, M. Keith 2006. *Drawn to Television: Prime-Time Animation from The Flintstones to Family Guy*. Westport, Connecticut: Praeger Publishers.
- Irwin, William, Mark T. Conard, and Aeon J. Skoble (ed.) 2001. *The Simpsons and Philosophy: The Doh! of Homer*. Peru, Illinois: Carus Publishing Company.